

UITDAGING VOOR OMGEVINGSDIENSTEN

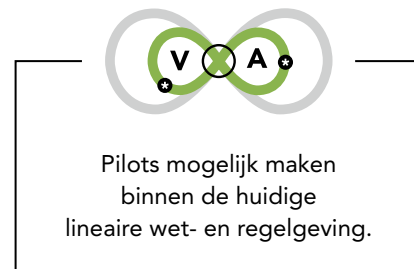
Met lokaal geogste groene stromen de bodemkwaliteit verbeteren, het klinkt eenvoudig. Maar zolang deze stromen – zoals het maaisel van wegbermen – nog onder de afvalwetgeving vallen, is de praktijk een stuk ingewikkelder. Hoe gaan omgevingsdiensten om met circulaire plannen in een lineair systeem?

In de circulaire economie zijn kringlopen gesloten en vormen reststromen de nieuwe grondstof. De huidige – lineaire – afvalregelgeving sluit daar niet bij aan en zal moeten worden vervangen door nieuwe regels die de circulaire economie mogelijk maken en op een andere wijze invulling geven aan de zorgplicht voor milieu en gezondheid. Dat gaat natuurlijk niet van de ene op de andere dag en daarom is de bestaande afvalregelgeving vooralsnog ‘gewoon’ van kracht. Volgens die wetgeving moeten plantenresten in veel gevallen worden beschouwd als afvalstoffen en zijn er dus strikte regels voor handelingen hiermee.

Niet alle artikelen zijn in alle gevallen van kracht. Zo is het lokaal maken en toepassen van compost – onder voorwaarden en tot een bepaald volume – zonder vergunning toegestaan. Het minder bekende bokashi wordt niet in de bestaande regelgeving genoemd.

Uitdaging voor omgevingsdiensten

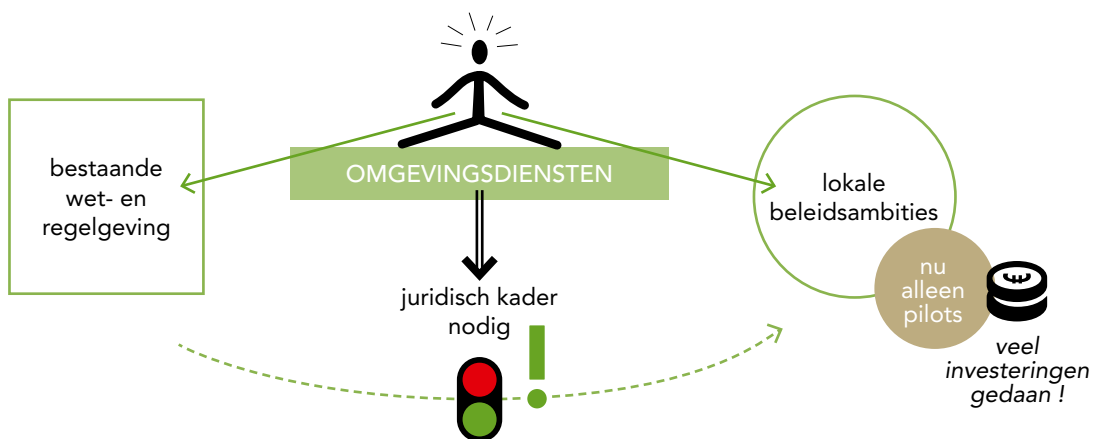
Dat dat tot hoofdbrekens leidde bleek bij de start van het Kennisprogramma Circulair Terreinbeheer (CT), waarbij circa 60 pilots zijn aangesloten zie pagina 27. De initiatiefnemers meldten zich bij één van de circa dertig omgevingsdiensten in Nederland, die namens de bevoegde gezagen de noodzakelijke tijdelijke

vergunningen en ontheffingen moesten regelen. En daar stuitte de gewenste circulariteit op de heersende lineariteit. Al eerder had Ankie Peters, beleidsmedewerker ‘afval en circulaire economie’ in het Gelderse stelsel van omgevingsdiensten, landelijke aandacht gevraagd voor het feit dat er bokashi werd gemaakt zonder dat daarvoor vergunningen waren verleend. “Juridisch gezien is het maken en toepassen van bokashi op dit moment niet toegestaan”, aldus Ankie. Wat te doen?

Bundeling van krachten

Diverse medewerkers van omgevingsdiensten besloten de hoofden bij elkaar te steken.

Zo ook Hans Gerritsen van de omgevingsdienst ODRN, tot voor kort werkzaam bij de DCMR. Hij vertelt: “Samen met andere omgevingsdiensten hebben we een landelijke groep opgericht, die zich boog over een uniforme werkwijze voor het verlenen van vergunningen (voor het maken van bokashi) en ontheffingen (voor het toepassen hiervan in de pilots). Daarbij is getoetst aan de uitgangspunten van de Wet milieubeheer. Vervolgens heeft deze groep voorschriften opgesteld voor het maken en toepassen van bokashi. Deze moeten er bijvoorbeeld voor zorgen dat de productie van bokashi goed verloopt, zonder rotting en stank. Daarnaast zijn er regels opgenomen ter voorkoming van brand, bodemverontreiniging en vooral om te waarborgen dat het ingangsmateriaal (maaisel of blad) aan de te stellen eisen voldoet. Zo wordt voorkomen dat zich later ongewild allerlei verontreinigingen zoals plastic, maar ook bijvoorbeeld zware metalen of PFAS naar de humane voedselketen kunnen verspreiden.”

Voorbeeldvergunning voor het maken van bokashi

Met de kennis van deze landelijke groep is er een voorbeeldvergunning geschreven, die kan worden gebruikt voor de aanvragen van initiatiefnemers van pilots. Hans Gerritsen: “Het is een stelsel van voorschriften dat moet zorgen voor een goed eindproduct zonder negatieve effecten voor de omgeving. De voorbeeldvergunning moet waarborgen dat het materiaal binnen de pilot gebruikt kan worden. Handhavers hebben daarmee houvast om in te kunnen grijpen als het niet op de goede manier gebeurt.”

Voorbeeldontheffing voor het toepassen van bokashi

Daarnaast is er een voorbeeldontheffing beschikbaar, die werd opgesteld door de ODMH in Zuid-Holland. Martijn Riet, die hier tot voor kort werkzaam was, legt uit: “Onze dienst is door de provincie gemandateerd om ontheffingen te verlenen voor het storten, brengen en toepassen van afvalstoffen op of in de bodem. Toen zich bij ons verschillende initiatiefnemers meldden, die bokashi wilden toepassen om de bodem te verbeteren, is besloten om onder voorwaarden ontheffingen te verlenen voor een beperkt aantal initiatieven. In samenspraak met alle betrokkenen, waaronder het programma CT, is een voorbeeldontheffing gemaakt. Die kan door alle omgevingsdiensten worden gebruikt voor pilots die meedoen aan het Kennisprogramma CT. Met deze ontheffing waarborgen we dat de stoffen die in de bodem worden gebracht, niet tot milieuhygiënische problemen leiden.”

Zowel de voorbeeldvergunning als de voorbeeldontheffing zijn gedeeld met alle omgevingsdienstcollega's die zijn aangesloten bij de Werkgroep Afvalbeheer, om op deze wijze uniformiteit in het vergunningenbeleid te bevorderen.

Kruisbestuiving met de Checklist van het programma Circulair Terreinbeheer (CT)

Binnen het programma liep al een onderzoek naar manieren om de kwaliteitsborging te regelen rond initiatieven met de kleine kringloop. Dat leidde tot de CT Checklist Zorgplicht Maaisel en Blad [🔗 zie pagina 30](#), waarin de ketenpartners van een project gezamenlijk afspraken maken over de kwaliteit

die ze in hun project gaan hanteren en over de borging van die kwaliteit.

Ankie Peters zat samen met drie andere medewerkers van de omgevingsdiensten in de klankbordgroep voor de ontwikkeling van deze checklist. Ze vertelt: “Op verzoek van de omgevingsdiensten is de checklist aangevuld met enkele vragen over informatie die een initiatiefnemer bij een vergunningaanvraag moet aanleveren. Daarmee is de checklist onderdeel geworden van de aanvraag voor een omgevingsvergunning en voor een ontheffing van het stortverbod.”

Van pilot naar gangbare praktijk

Met het tijdelijk verlenen van vergunningen en ontheffingen is de juridische weg voor het toepassen van bokashi nog niet geëffend. Immers: alleen de pilots die meedoen aan een wetenschappelijk onderzoeksprogramma zoals het Kennisprogramma CT komen hiervoor in aanmerking. Als de status ‘pilot’ vervalt, vervallen ook de juridische mogelijkheden om bokashi te maken en toe te passen, ondanks alle geïnvesteerde moeite en geld.

Toch gloort er ook licht aan de horizon: het Kennisprogramma levert antwoorden op vragen, die de ministeries van IenW en LNV kunnen gebruiken bij het maken van nieuw beleid en de daaraan gekoppelde wet- en regelgeving. Parallel daaraan verkent het ministerie van IenW welke juridische routes er onder de huidige wetgeving reeds mogelijk zijn om circulair terreinbeheer meer ruimte te bieden [🔗 zie pagina 9](#). ∞